

Norsk samfunns-
medisinsk forening
DEN NORSKE LEGEFORENING

FHI
Folkehelseinstituttet

Kurs H: Metodekunnskap og kunnskapshåndtering Samfunnsmedisin. Oktober – November 2026

Arrangør: NORSAM i samarbeid med FHI v/Eva Denison og Rigmor Berg

Kursledere: Eva Denison eva.denison@outlook.com og Rigmor Berg rigmor.berg@fhi.no

Kursbeskrivelse: Kursets overordnede mål er å styrke deltakernes kompetanse i å formulere, finne, forstå og bruke praksisrelevant forskning i samfunnsmedisinsk arbeid. Kurset består av nettmøter, nettkurs, skriftlige innleveringsoppgaver og en fysisk samling. Kurset går over flere uker, der ukene 43–47 består av nettkurs, nettmøter, en individuell innleveringsoppgave og en gruppeoppgave, mens i uke 48 (25.–26. november) er det 2-dagers fysisk samling på Scandic Hotell Hamar.

Læringsmål: Etter gjennomført kurs skal deltakerne

- Ha god kunnskap om kunnskapsbasert praksis
- Ha god kunnskap om relevante kunnskaps- og informasjonsbaser
- Kunne gjøre systematiske søk i vitenskapelige databaser
- Ha kjennskap til og kunne benytte systematiske oversikter i eget arbeid
- Beherske vitenskapelig metodikk ved evaluering av arbeidsstedets eller egne resultater
- Ha kunnskap om analyse og fortolkning av helserelaterte lokale data og data fra sentrale databaser
- Beherske delegering, samhandling og brukarmedvirkning
- Beherske planprosesser og gjennomføring av prosjekter i egen virksomhet
- Ha kunnskap om epidemiologisk metode
- Beherske formidling av bred samfunnsmedisinsk kunnskap og være i stand til å veilede og gi råd til samarbeidspartnere, virksomheter, beslutningstakere, befolkningen og media

Timekrav: 50 t (ca. 35 timer hjemmeoppgave – inkludert artikkellesing, nettkurs, nettmøter – og 15 timer fysisk samling)

Frister:

13. november: Innlevering individuell oppgave

19. november: Innlevering gruppeoppgave

Kursprogram

UKE 43 (19. oktober) OPPSTART (NETTMØTE) OG NETTKURS 19. oktober kl. 11.00–13.00 Nettmøte på Teams. Innhold: i) Velkommen til kurs, gjennomgang av kursinnhold og frister; ii) Innføring i metodekunnskap, kunnskapshåndtering og kunnskapsbasert praksis; iii) Innføring i litteratursøk; iv) Gruppeplanlegging (gruppene møtes og blir kjent). Resten av uke 43: E-læringskurs i kunnskapsbasert praksis med individuell hjemmeoppgave (se beskrivelse av individuell hjemmeoppgave i vedlegg 1).
UKE 43–46 (19. oktober–13. november) NETTKURS OG INDIVIDUELL OPPGAVE E-læringskurs i kunnskapsbasert praksis med hjemmeoppgave (se beskrivelse av hjemmeoppgaven i vedlegg 1). Les artikkel av Magnus (2016) 'Epidemiologi på nye måter' og artikkel av Vågan (2016) 'Brukermedvirkning og mestring' (se litteraturliste nedenfor). Innlevering av individuell oppgave sendes til Eva Denison senest 13. november.
UKE 46–47 (9.–20. november) NETTMØTE OG GRUPPEOPPGAVE Hver gruppe har ett eller flere nettmøter/virtuelle møter der de diskuterer og arbeider med gruppeoppgaven (se beskrivelse av gruppeoppgaven i vedlegg 2). Innlevering av gruppeoppgaven sendes til Eva Denison senest 19. november.
UKE 48 (25.–26. november) SAMLING Fysisk samling. Sted: Scandic Hotell hamar. Program for de to dagene fins på neste side (side 3).

Litteraturliste

Magnus P. (2016) 'Epidemiologi på nye måter'. Tidsskr Nor Lægeforen, 11(136): 979

Vågan A, Skirbekk H. (2016) 'Brukermedvirkning og mestring'. Uniped, 39(4): 316–329

PROGRAM FOR SAMLING 25.–26. november (Scandic Hotell Hamar)

Dag 1: onsdag 25. november

- 09.00–09.30 Felles informasjon, introduksjon til samlingen (Berg)
- 09.30–09.45 Tilbakemelding på individuell hjemmeoppgave (Denison)
- 09.45–10.00 Pause
- 10.00–11.00 Forelesning: Tillit og sannhet i en tid med KI og forskningsjuks (Berg)
- 11.00–11.15 Pause
- 11.15–12.00 Forelesning med oppg.: Forskningsspørsmål og studiedesign (Berg)
- 12.00–13.00 Lunsj og mingling
- 13.00–14.00 Forelesning med oppg.: Kunnskapsbaser, litteratursøk (Ingvild Kirkehei)
- 14.00–14.15 Pause
- 14.15–15.00 Forelesning med oppg.: Kunnskapsbaser, litteratursøk (Ingvild Kirkehei)
- 15.00–16.00 Forelesning med oppg.: Metodisk kvalitetsvurdering av primærstudier (Berg)
- 18.00– Middag

Dag 2: torsdag 26. november

- 08.30–09.30 Gjennomgang av dag 1 og mer om metodisk kvalitetsvurdering av primærstudier (Berg)
- 09.30–09.45 Pause
- 09.45–10.00 Presentasjon av Helsebiblioteket (Irene Wiik Langengen)
- 10.00–10.30 Gjennomgang av gruppeoppgaven: kritisk vurdering av en kunnskapsoppsummering (Berg & Denison)
- 10.30–10.45 Pause
- 10.45–11.30 Forts.: Gjennomgang av gruppeoppgaven (Berg & Denison)
- 11.30–12.30 Lunsj og mingling
- 12.30–13.30 Forelesning med oppg.: Analysere og forstå data, metaanalyser (Denison)
- 13.30–13.45 Pause
- 13.45–14.30 Forts.: Analysere og forstå data, metaanalyser (Denison)
- 14.30–15.00 Avslutning og hjemreise

Vedlegg 1: Veiledning til individuell oppgave

Det er to hensikter med den individuelle hjemmeoppgaven:

1. At du skal *forberede* deg til kurssamlingen gjennom å jobbe med et aktuelt tema med hjelp av E-læringskurs i kunnskapsbasert praksis og de kunnskaper du allerede har om forskningsmetode og kunnskapshåndtering.
2. At du aktivt skal *utvikle ferdigheter* basert på innholdet i Kurs H som hjelper deg systematisk å finne, kritisk vurdere og bruke kunnskap i ditt arbeid.

Del 1: Formulere eget praksisspørsmål og koble til studiedesign

Ta Kurs 1 og 2 i E-læringskurset i kunnskapsbasert praksis:

<https://www.helsebiblioteket.no/kunnskapsbasert-praksis/e-laeringskurs>.

Dette bør gjøres før nettmøtet 19. oktober.

Deretter, velg et tema som er relevant og aktuelt for deg i ditt arbeid innen samfunnsmedisin. Tenk igjennom hvilken type *kjernespørsmål/fokus* det er: Prevalens, etiologi, diagnostikk, effekt, prognose, eller erfaringer/opplevelser. Formuler så nøye som du kan hva du ønsker å vite om temaet. Tips: Prøv å formulere dette iht. spørsmålets kjerneelementer. F.eks., hvis det er et spørsmål om effekt (det er det enkleste når det gjelder denne oppgaven, så de fleste av dere vil kanskje velge det), formuler spørsmålet ditt som et PICO-spørsmål*. Tenk også på hvilke studiedesign som ville være best egnet til å svare på ditt spørsmål. Skriv ned hva du gjorde og hva du kom fram til.

Hvis du føler at du står fast, ikke nøl med å kontakte kursleder Eva Denison eva.denison@outlook.com. Vi er her for å hjelpe!

* Det kan være aktuelt med andre format for spørsmålet enn PICO, avhengig av kjernespørsmålet. Vanlige andre format er: 1) for etiologi og prognose: PEO (Population, Exposure, Outcome); PECO (Population, Exposure, Comparison, Outcome); 2) for prevalens: PIO (Population, Interest, Outcome); 3) for erfaringer/opplevelser: SPICE (Setting, Perspective, Intervention, Comparison and Evaluation); 4) for diagnostikk: PIRO (Population, Index test, Reference test, Outcome).

Del 2: Koble eget praksisspørsmål til søkestrategi

Ta Kurs 3 i E-læringskurset i kunnskapsbasert praksis. Se videoene om søk Del 1 som du finner her <https://myfriendpico.wordpress.com/> Formuler deretter en søkestrategi for spørsmålet ditt. Bruk søkestrategien i en eller flere elektroniske litteraturløstasjoner og finn a) en primærstudie som ser ut til å svare på ditt spørsmål og som har det studiedesignet du valgte, og b) en systematisk oversikt (kunnskapsoppsummering/litteraturstudie) som helt eller delvis svarer på spørsmålet ditt. Skriv ned hva du gjorde og hva du kom fram til.

Del 3: Kritisk vurdering av primærstudie

Ta Kurs 4 a og b i E-læringskurset i kunnskapsbasert praksis. Finn ut hvilken sjekkliste du bør bruke på din primærstudie basert på studiedesign og gjør en kritisk vurdering av studien. Skriv ned hva du gjorde og hva du kom fram til. (Når det gjelder kritisk vurdering av en kunnskapsoppsummering/systematisk oversikt, se Gruppeoppgaven).

Del 4: Anvendelse og evaluering

Ta Kurs 5 i E-læringskurset i kunnskapsbasert praksis. Se også modul 5 (Anvende) som dere finner her <https://www.helsebiblioteket.no/kunnskapsbasert-praksis/anvende> og modul 6 (Evaluer) som er her <https://www.helsebiblioteket.no/kunnskapsbasert-praksis/evaluere-praksis>. Tenk igjennom hvilke ressurser og hindringer for å anvende forskningsbasert kunnskap som finnes i din virksomhet. Beskriv kort hvilke muligheter du har å fremme at din virksomhet jobber kunnskapsbasert. Beskriv et eksempel på en audit (med alle trinn) som ville være relevant å gjennomføre i din virksomhet, med kobling til spørsmålet du jobber med i hjemmeoppgaven.

Merk: Vi ønsker at du sender inn din dokumentasjon av det du har gjort i den individuelle hjemmeoppgaven senest den 13. november til eva.denison@outlook.com. Dette er en del av innleveringen for å få godkjent kurset. Etter innlevering vil du motta tilbakemelding på det du har gjort med hjemmeoppgaven så langt.

Vedlegg 2: Veiledning til gruppeoppgaven

Kursdeltakerne vil bli delt inn i grupper (ca. 5-6 deltakere i hver gruppe) og hver gruppe vil møtes digitalt én gang (eller flere om dere ønsker) for å løse gruppeoppgaven. Dere bes gjennomføre møtet i uke 46 eller 47. Gruppene organiserer selv tidspunkt for møtet og hvilke digitale verktøy de vil benytte (Teams, Zoom, osv.). En gruppeleder for hver gruppe vil bli bestemt av kursansvarlig (Norsam).

I *forkant* av gruppemøtet vil hver deltaker lese gjennom en systematisk oversikt som dere får tilsendt av kurslederne (Mousavi et al. 2023. «Comparing the effectiveness of metformin with lifestyle modification for the primary prevention of type II diabetes: a systematic review and meta-analysis»). I møtet utfører gruppen i fellesskap en kritisk vurdering av oversikten med sjekklisten for systematiske oversikter. Gruppen diskuterer og vurderer hvert element i sjekklisten, og kommer så til enighet om vurderingen av hvert element (konsensus).

Sjekklisten for systematiske oversikter finner dere her:

<https://www.helsebiblioteket.no/innhold/artikler/kunnskapsbasert-praksis/kunnskapsbasertpraksis.no#4kritisk-vurdering-41-sjekklister>

Gruppeleder oppsummerer vurderingen, samt ev. metodeaspekter som oppleves vanskelige å vurdere, f.eks. litteratursøk eller metaanalyse. (Dette vil gi kurslederne mulighet til å spisse innholdet i kurssamlingen opp mot gruppenes behov.). Gruppeleder sender oppsummeringen av vurderingen (med alle elementer beskrevet) og et kort referat til eva.denison@outlook.com senest 19. november.

Vi vil gå gjennom oversikten og kritisk vurdering av den ‘med fasit’ på kurssamlingen.